

шението на поета към майка му. Тук става въпрос явно за дълбок символ на безсмислието на човешкото раждане, което, както се вижда от следващите стихотворения на поета, води само до низ от човешки страдания. Малко по-късно един сходен по дух на Яворов поет – Димитър Бояджиев – ще погледне на рождението като на екзистенциална измяна („Измяна“). През 1902 г. в студията си за будизма М. Арнаудов ще цитира думите на Буда, в които той осъжда раждането като бедствие на природния закон, така както осъжда старостта, болестта, грижата, греха, смъртта.² Трудно е да се установи контактологичната рецепция на мотива. Важното е, че той е всмукан дълбоко в канавата на Яворовата представимост за света и че е част от една тенденция за осмисляне на битието от модерната българска интелигенция. (Трябва да се направи уточнението, че написаното от М. Арнаудов за будизма е дистанцирано от личността му, което се долавя от научната обективност и на места от извесен скептицизъм по отношение философията на това учение.)

През 1907 г. излиза стихосбирката на Яворов „Безсъници“. Стихотворението, с което се открива тя, е „Песен на песента ми“. Първите критики, изказали се за новата книга на поета (Божан Ангелов, Алберт Гечев, д-р Кръстев), съсредоточават вниманието върху това стихотворение, върху специалния му статут в рамките на цялата стихосбирка, а Б. Ангелов го разглежда като „манифест за новото му [на Яворов – Н. Д.] поприще, за новите форми и за новите мотиви на поезията му“³. Манифестността и програмността на „Песен на песента ми“ е отбелязвана и в съвременните интерпретации на стихотворението. Някои изследвачи го разглеждат и като начало на българския символизъм. Стихотворението наистина носи манифестност поради особения статут в стихосбирката, поради своята авторефлексивност и метадискурсивност. Но какво точно манифестира? Отговорите на този въпрос в изследователските текстове не са така еднозначни. Безспорно стихотворението манифестира нов тип отношение към Аза, битието и езика. Според Бисера Дакова „Песен на песента ми“ е манифест „на дискредитиращото разбулване на художествеността“. Според нея Яворов разчленява художественото слово на етапи, предзададени от културната традиция, и стихотворението обявява за манипулативни всички нива на художествения език, дело на конвенционалността и тиражираните естетически истини⁴. В подобен дух е

² Арнаудов, М. *Будда и буддизмът*. – Мисъл, г. XXII, 1902, № 2, с. 103.

³ Ангелов, Б. *Сънищата на П. Славейков и безсъниците на г. П. Яворов*. – Демократически преглед, г. VI, 1908, № 1, с. 26.

⁴ Дакова, Б. П. К. Яворов. „Песен на песента ми“ – *отвъд конвенциите на езика*. – В: Яворов. *Съвременни интерпретации*. В. Търново, 2002, с. 123.